

Salpausselältä eväitä Geopark-päiväkotimallin kehittämiseen Lauhanvuori – Hämeenkangas Geopark-alueelle

8.4.2026

Salpausselkä Geoparkin Geopark-päiväkotimalliin opintoretki järjestettiin maaliskuussa 2026. Opintoretkelle osallistui innostunut porukka varhaiskasvatuksen toimijoita Kauhajoelta, Karijoelta, Isojoelta, Honkajoelta ja Kankaanpäästä sekä GEOedu-hankkeen asiantuntijoita Parkanosta ja Tampereelta.

Opintoretki osana GEOedu-hanketta

Opintoretki Salpausselkä Geoparkiin toteutettiin osana kansainvälistä GEOedu-hanketta, jonka tavoitteena on kehittää Geopark-alueelle kestävään kehitykseen perustuvia kasvatusmalleja sekä vahvistaa ympäristökasvatuksen roolia eri koulutusasteilla.

Hankkeessa rakennetaan muun muassa Geopark-koulu- ja -päiväkotikonsepteja, jotka pohjautuvat alueen luontoon, geologiaan ja kulttuuriin. Tavoitteena on juurruttaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteet osaksi kasvatustyötä sekä lisätä kansainvälistä yhteistyötä Geopark-verkostojen välillä. Hanke on saanut EU:n maaseuturahoitusta Suupohjan ja Pohjois-Satakunnan Leader-ryhmiltä.

– GEOedu-hanke on kansainvälinen ympäristökasvatushanke, joka kattaa koulutustasot varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Varhaiskasvatuksen osalta tiesimme, että Salpausselkä Geoparkissa

oli rakennettu kestävään kehitykseen, luontoon ja geokohteisiin pohjautuva päiväkotimalli, ja halusimme soveltaa sitä myös täällä meillä. On hienoa, että Salpausselän malli oli jo valmis jaettavaksi ja että niin moni alueemme varhaiskasvattaja innostui aiheesta! Olemme ensimmäinen sovellusalue, ja odotan innolla, mitä meidän varhaiskasvattajamme, asiantuntijamme ja Salpausselän tukijoukot saavat yhdessä aikaan, Lauhanvuori – Hämeenkangas UNESCO Global Geoparkin toiminnanjohtaja Terttu Hermansson hehkuttaa.

Päivä alkoi varhain – yhteinen matka Lahteen

Yhteinen bussimatka tarjosi jo itsessään mahdollisuuden verkostoitumiseen ja ajatusten vaihtoon. Perillä Lahdessa Salpausselän urheilukeskuksessa ihasteltiin valtavia hyppyrimäkiä ja samalla kuultiin aimo kattaus alueen historiaa Geopark -tietoudella lisättynä. Ravintola Voitossa nautittiin yhteinen lounas, minkä jälkeen siirryttiin tutustumaan Geopark-päiväkoteihin. Oppaina toimivat Salpausselkä UNESCO Global Geoparkin toiminnanjohtaja Kati Kangas sekä Luontokoulu Kaislan ympäristökasvattajat Emma Marjamäki ja Jenni Jelkänen.

Tutustumista Geopark-päiväkotimalliin käytännössä

Päiväkoti Pääskynpesässä Radiomäellä henkilöstö esitteli päiväkodin toimintaa ja käytännön toteutuksia. Vierailu tarjosi arvokasta tietoa ja konkreettisia vinkkejä siitä, miten Geopark-ajattelua voidaan tuoda osaksi varhaiskasvatuksen arkea (kuva 1).

Kuva 1. Päiväkoti Pääskynpesän henkilökunta kertomassa vierailijoille Geopark-päiväkotitoiminnasta (kuva: Pasi Talvitie, 2026).

Tämän jälkeen tutustuttiin Kanervan päiväkotiin, josta Salpausselkä Geopark-päiväkotimallin ensimmäinen pilotointi on aikanaan aloitettu (kuva 3).

Vierailun yhteydessä syvennyttiin Geopark-päiväkotimalliin, jossa luonto toimii keskeisenä oppimisympäristönä ja lapset pääsevät säännöllisesti tutkimaan lähiympäristöään. Mallissa korostuvat geologian, luonnon ja kestävän kehityksen teemat, ja toimintaa ohjaavat myös YK:n kestävän kehityksen tavoitteet (kuva 2).

Kuva 2. YK:n kestävän kehityksen tavoitteet.Geopark-päiväkodissa esimerkiksi lähiluontokohteet kartoitetaan yhdessä lasten kanssa ja tuodaan näkyväksi osaksi arkea. Näin ympäristöstä tulee konkreettinen ja merkityksellinen oppimisen väline.

– Tutustumismatka avasi hyvin Salpausselän Geopark-päiväkotimallin käytännön toteutusta. Päiväkotien toiminnassaan hyödyntämien geokohteiden ei tarvitse olla Geoparkin virallisia käyntikohteita, vaan ne voivat myös valikoitua päiväkotien lähiympäristön geologisista kohteista. Esimerkiksi Kanervan päiväkodin lähiympäristön suppamaastosta löytyy lukuisia päiväkodin arkeen soveltuvia kohteita, joihin liittyen on kehitetty monenlaisia aktiviteetteja, jumppaliikkeistä maskotteihin. Geopark-päiväkotimallin toteutuksessa Salpausselällä on myös Lahden kaupungin ympäristökasvattajilla merkittävä rooli päiväkotien tukena, kiteyttää opintoretkellä mukana ollut geologi Pasi Talvitie Lauhanvuori – Hämeenkangas UNESCO Global Geoparkista.

Kuva 3. Lasten luomuksia GeoPark-hahmoista esittelemässä päiväkoti Kanervan johtaja Anu Nieminen (kuva: Pasi Talvitie, 2026).

Luontokohteet oppimisympäristöinä

Opintoretken lopuksi vierailtiin Hollolassa sijaitsevalla Pirunpesällä, joka on osa Salpausselkä Geoparkin Tiirismaan aluetta. Tiirismaa on tunnettu alueen korkeimmista kohdista ja monipuolisista geologisista muodostumista, jotka tarjoavat erinomaiset puitteet ympäristökasvatukselle.

Kohteeseen kuljettiin noin kahden kilometrin kävelymatka, ja samalla testattiin lähiympäristön kartoituslomaketta käytännössä. Kävelyreitti osoittautui haasteelliseksi, sillä kohteeseen johdattava metsäpolku ja pururata olivat paikoin erittäin jäiset. Tämä toi retkeen oman haasteellisen lisämausteensa, mutta havainnollisti samalla konkreettisesti luonnossa liikkumisen olosuhteita eri vuodenaikoina.

Luontokohde Pirunpesä tarjosi osallistujille mahdollisuuden kokea alueen geologiaa, jylhiä kallioita ja muinaisen meren aaltojen jälkiä jättäneiden kivilohkareiden ihastelua. Kiven aaltoilevan pinnan tunnustelu antoi ymmärryksen muinaisen meren silloisesta voimasta.

Konkreettisia ideoita omaan työhön

Opintoretki tarjosi osallistujille käytännönläheisiä ideoita ja työkaluja, joita voidaan soveltaa omassa työssä varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa. Geopark-päiväkotimalli korostaa paikallisen luonnon hyödyntämistä oppimisympäristönä ja lasten osallisuutta kestävän kehityksen teemojen käsittelyssä sekä Geopark-alueen hyödyntämisen varhaiskasvatukseen sovelletulla tavalla.

Kauhajoelta Päiväkoti Linnunpesän varhaiskasvatusopettaja Johanna Ketonen totesi opintoretkestä seuraavaa:

–Oli mahtavaa nähdä miten yksinkertaisilla ja pienillä teoilla lapsille on opetettu luonnon monimuotoisuuden ja ennen kaikkea oman asuinympäristön kunnioittamista. Vierailukohteissa oli havaittavissa niin lasten kuin kasvattajienkin into, yhdessä toimimiseen ja oppimiseen. Lapset oli otettu mahtavasti mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Konseptina erittäin mielenkiintoinen, jonka toimintamallin näkisin ehdottomasti rikastuttavan myös oman alueemme varhaiskasvatusta ja kouluja.

Esikouluopettaja Päivi Perälä Kauhajoelta, Kolmenraitin koululta, toteuttaa aktiivisesti esiopetusta koulun lähiluonnon autenttista ympäristöä hyödyntäen. Hän kiteyttää opintoretken annin seuraavasti:

– Lahdessa on monimuotoinen Geopark- ympäristö lyhyen matkan päässä päiväkodilta. Geopark- toimintaa voi tehdä myös päiväkodin/ koulun lähiympäristössä, ilman virallisia Geopark-kohteita. Tukea saa geologilta ympäristön analysoimisessa. Verkostoitumisesta on hyötyä.

Lopuksi

Päivä päättyi iltapäivällä kotimatkaan samaa reittiä pitkin, mutta mukana kulki runsaasti uusia ajatuksia, ideoita ja oivalluksia. Opintoretki Salpausselkä Geoparkiin tarjosi inspiroivan mahdollisuuden tarkastella ympäristökasvatusta uudesta näkökulmasta sekä vahvisti luonnon merkitystä oppimisympäristönä.

Geopark-päiväkoti- ja koulumalleja aiotaan ryhtyä kehittämään Lauhanvuori – Hämeenkangas UNESCO Global Geoparkin kuntien alueilla. Opintoretken yksi tärkeimmistä anneista oli verkostoitua samanhenkisten koulutuksen ammattilaisten kanssa, joilla on innostus ja tahtotila lähteä kehittämään tätä toimintaa.

Myös Seinäjoen ammattikorkeakoululla on vahva rooli Etelä-Pohjanmaan alueen matkailualan kehittämishankkeiden toteuttajana sekä Geopark-alueiden kehittämisessä, erityisesti kestävän matkailun, alueellisen vetovoiman ja kansainvälisten verkostojen näkökulmista. Tämä osaaminen tukee myös Geopark-kasvatusmallien kehittämistä ja soveltamista osaksi alueellista toimintaa.

Janika Hautaviita
Aluekehittäjä, KT
SEAMK Maakuntakorkeakoulu

Hautaviita toimii aluekehittäjänä Suupohjan alueella osana Seinäjoen ammattikorkeakoulun Maakuntakorkeakoulutoimintaa. Hänen työnsä keskiössä on alueen elinvoiman vahvistaminen sekä

koulutuksen, kuntien ja kehittämishankkeiden välisen yhteistyön edistäminen. Hän toimii alueella yhteistyön mahdollistajana, tukee eri hankkeiden ja toimijoiden verkostoitumista sekä edistää hyvien käytäntöjen leviämistä vahvistaen samalla Geopark-toiminnan juurtumista osaksi alueen kasvatusta ja kehittämistyötä.

GEOedu-hankkeessa Hautaviita toimii ohjausryhmän jäsenenä ja osallistuu hankkeen suuntaamiseen sekä varmistaa sen kytkeytymisen alueellisiin tarpeisiin ja kehittämistyöhön. Hänen roolinsa tukee erityisesti Geopark-kasvatusmallien jalkauttamista Suupohjan alueelle yhteistyössä kuntien ja varhaiskasvatuksen toimijoiden kanssa. Lisäksi hän toimii sivutoimisena päiväkotiyrittäjänä Kauhajoella, mikä tuo käytännön näkökulmaa varhaiskasvatuksen kehittämiseen.